

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 37/2012 vp**

Hallituksen esitys eduskunnalle talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä marraskuuta 2012 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista (HE 155/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiaa lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettipäällikkö Hannu Mäkinen ja neuvotteleva virkamies Niko Ijäs, valtiovarainministeriö
- johtava lainsäädäntöasiantuntija, oikeustieteen tohtori Matti Vedenkannas, Valtion talouden tarkastusvirasto
- professori Mikael Hidén
- valtiotieteiden tohtori Jaakko Kiander
- professori Tuomas Ojanen
- tutkija Janne Salminen
- yliopistonlehtori Jani Wacker
- professori Veli-Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden kuin Yhdistyneen kuningaskunnan ja Tšekin välillä tehdyn sopimuksen talous- ja rahaliiton va-

kaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta. Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa osapuolten julkisen talouden hoitamisen kurinalaisuutta ja talouspolitiikkojen yh-

teensovittamista sekä parantaa talouden ohjausta ja hallintaa Euroopan unionissa ja euroalueella. Euroopan unionin tuomioistuimella olisi toimivalta tutkia, onko edellä mainitut sopimusmääräykset saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta. Se sisältää säännökset muun muassa sopimuksen edellyttämästä keskipitkän aikavälin tavoitteen asettamisesta sekä korjausmekanismista. Lisäksi lakiin sisältyy julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivin täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä. Sopimuksen ja direktiivin edellyttämä finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisen valvontatehtävä ehdotetaan annettavaksi Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Sopimus tulee voimaan tammikuun 2013 alusta edellyttäen, että kaksitoista euroalueeseen kuuluvaa osapuolta on siihen mennessä tal-

lettanut ratifioimiskirjansa. Muussa tapauksessa sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kahdestoista euroalueeseen kuuluva osapuoli tallettaa ratifioimiskirjansa. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee voimaan. Sopimuksen voimaansaattamislakiin sisällytetyn direktiivin täytäntöönpanon edellyttämän asetuksenantovaltuussäännöksen ehdotetaan tulevan voimaan vuoden 2013 alusta lukien.

Esityksen käsittelyjärjestysperusteluissa sopimusta ja sen voimaansaattamislakiehdotusta arvioidaan täysivaltaisuuden, eduskunnan budjettivallan, tiedonannon antamista eduskunnalle sekä Valtiontalouden tarkastusvirastoa koskevan perustuslain sääntelyn kannalta. Hallitus katsoo, että sopimus voidaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sopimus talousunionin vahvistamisesta

Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen (sopimus talousunionin vahvistamisesta). Perustuslakivaliokunta on arvionut sopimuksen luonnosta sopimusneuvotteluiden aikana valtioneuvoston selvityksen pohjalta. Sopimusmääräykset olivat tuolloin vielä jossain määrin tarkentumattomia, ja valiokunta esitti lausunnossaan lähinnä alustavia näkökohtia (PeVL 24/2011 vp).

Eduskunnan suostumuksen tarvetta ja suostumusta edellyttävien sopimusmääräysten alaa on arvioitava perustuslain 94 §:n 1 momentin sään-

nöksen perusteella. Eduskunta hyväksyy sen mukaan sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan budjettivaltaa sitovat kansainväliset velvoitteet (HE 1/1998 vp, s. 149/I).

Kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan äänen enemmistöllä. Jos ehdotus velvoitteen hyväksymisestä koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle, se on kuitenkin hyväksyttävä päätöksellä,

jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Vaikutukset eduskunnan budjettivaltaan

Sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan a—d alakohdissa määrätään julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen asettamisesta. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan sopimuspuolen julkisen talouden on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tätä sääntöä katsotaan noudatetun, jos keskipitkän aikavälin rakenteellinen alijäämä on enintään 0,5 prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta. Tavoitearvo saa olla enintään 1,0 prosenttia bruttokansantuotteesta, jos julkisen talouden velka on merkittävästi alle 60 prosenttia bruttokansantuotteesta ja jos maan pitkän aikavälin kestävyyyteen kohdistuu vain vähäinen riski.

Sopimuksen määräykset rajoittavat perustuslain 3 §:n 1 momentin ja 7 luvun säännösten mukaan eduskunnalle kuuluvaa budjettivaltaa kieltämällä eduskuntaa hyväksymästä budjetteja, jotka heikentävät sopimuksen vastaisesti Suomen julkisen talouden rahoitusasemaa. Talousunionin vahvistamisesta tehdyn sopimuksen määräykset vastaavat kuitenkin pääosin nykyistä vakaus- ja kasvusopimusta. Uuden sopimuksen määräykset menevät osin pidemmälle kuin Suomea sitova vakaus- ja kasvusopimus, koska sopimusmääräykset eivät salli tavoitearvoa -0,5 heikomman tavoitearvon asettamista kaikissa niissä tilanteissa, joissa se vakaus- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevän osion ja sen soveltamiseen liittyvien käytännesääntöjen mukaan on mahdollista.

Valiokunta pitää budjettivallan rajoitusta sinänsä merkittävänä, mutta ottaen huomioon unionin perussopimuksissa määritellyt veloitteet ja nykyiset vakaus- ja kasvusopimuksen asettamat rajoitukset ei uusi sopimusmääräys aiheuta valtiosääntöoikeudelliselta kannalta merkittäviä lisärajoituksia eduskunnan budjettivaltaan (vrt. PeVL 49/2010 vp, s. 4/II, PeVL 24/2011 vp, s. 2/II).

Sopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltioiden tulee säätää artiklan 1 kohdan

säännöistä kansallisessa lainsäädännössä sitovilla ja luonteeltaan pysyvillä, mieluiten perustuslain tasoisilla säännöksillä. Vaihtoehtoisesti sopimusvaltio voi taata muulla tavoin, että niitä noudatetaan täysimääräisesti ja että niihin pitäydään täysin kansallisten talousarviomenettelyiden kaikissa vaiheissa. Lisäksi kansallisella tasolla on otettava käyttöön korjausmekanismi, joka käynnistyy automaattisesti, jos havaitaan merkittäviä poikkeamia keskipitkän aikavälin tavoitteesta tai siihen johtavasta sopeuttamisurasta. Artiklan mukaan mekanismin tulee kuitenkin kunnioittaa täysin kansallisten parlamenttien valtaoikeuksia.

Valiokunta totesi sopimuksen valmisteluvaiheessa ehdotetusta sääntelystä, että sen ongelmallisuutta perustuslain kannalta rajaa se, että tavallisen lain sääntelytaso on riittävä eikä korjausmekanismi saa rajoittaa eduskunnan toimivaltaa (PeVL 24/2011 vp, s. 3/I). Korjausmekanismi on aikaisempiin velvoitteisiin nähden uusi velvoite, mutta se on liitännäinen suhteessa sopimuksen keskipitkän aikavälin velvoitteisiin, eikä sillä ole sellaisenaan valtiosääntöoikeudellista merkitystä.

Unionin tuomioistuimen toimivalta

Sopimuksen 8 artiklassa määrätään finanssipo liittisten sääntöjen kansallisen täytäntöönpanon valvonnasta. Unionin tuomioistuimella on artiklan perusteella toimivalta ratkaista, onko osapuoli saattanut sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan määräykset osaksi kansallista lainsäädäntöään. Kysymys on tuomioistuimen toimivallan laajentamisesta, joka perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 273 artiklaan ja käsiteltävänä olevan sopimuksen 8 artiklan 3 kohtaan. Kyse on rajatun sopimusvelvoitteen täytäntöönpanon valvonnasta ja siten suppeasta toimivallan laajentamisesta talouspolitiikan alalla. Valiokunta ei pidä tuomioistuimen toimivallan laajentamista sillä tavoin merkittävänä, että sopimus olisi tämän vuoksi hyväksyttävä vaikeute- tussa järjestyksessä.

Voimaansaattamislakiehdotus

Yleistä

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus valtiosopimuksen voimaansaattamislaki. Se on niin sanottu sekamuotoinen voimaansaattamislaki, jossa on 1 §:ään sisältyvän blankettimuotoisen voimaansaattamissäännöksen lisäksi säännöksiä sopimuksen ja jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun neuvoston direktiivin, budjettikehysdirektiivin, täytäntöönpanosta.

Kansainvälisen velvoitteen voimaan saattava lakiehdotus käsitellään perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaan tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Jos ehdotus kuitenkin koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle, eduskunnan on se hyväksyttävä sitä lepäämään jättämättä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Jos voimaansaattamislakiehdotuksessa on sopimukseen nähden ylimääräinen, perustuslain kanssa ristiriitainen sääntely, ei perustuslain 95 §:n 2 momentissa säädetty ns. supistettu perustuslainsäätämisyjärjestys ole käytettävissä, vaan voimaansaattamislakiehdotukseen on sovellettava perustuslain 73 §:ssä säädettyä käsittelyjärjestystä (PeVL 45/2000 vp, s. 6/I).

Valtioneuvoston tiedonanto ja selonteko

Sopimus velvoittaa ottamaan kansallisesti käyttöön automaattisen korjausmekanismin komission ehdottamien yhteisten periaatteiden pohjalta. Korjausmekanismista säädetään lakiehdotuksen 3 §:ssä. Sen 2 momentin nojalla valtioneuvoston tulee arvioida, antaako se eduskunnalle perustuslain 44 §:ssä säädetyn valtioneuvoston selonteon, jos neuvosto on antanut Suomelle suosituksen tarvittaviksi korjaustoimiksi, kun keskipitkän aikavälin tavoitteesta on merkittävä poikkeama. Pykälän 3 momentin perusteella valtioneuvoston on annettava eduskunnalle tiedonanto korjaavista toimenpiteistä, kun neuvosto on todennut, ettei Suomi ole toteuttanut tulokselli-

sia toimia rakenteellisen rahoitusasemansa korjaamiseksi. Momenteissa on säännökset tiedonannon ja selonteon pakollisesta sisällöstä.

Valtioneuvoston tiedonanto ja selonteko ovat perustuslain 44 §:n mukaan keinoja, joiden avulla valtioneuvosto saa omasta aloitteestaan eduskunnassa käsiteltäväksi valtakunnan hallintoa tai kansainvälisiä suhteita koskevan asian. Nämä keinot eroavat toisistaan siinä, mitataanko niiden käsittelyn päätteeksi valtioneuvoston eduskunnassa nauttima luottamus vai ei. Perustuslain esitöiden mukaan on valtioneuvoston harjinnassa, kumpaan menettelyyn se kulloinkin turvautuu (HE 1/1998 vp, s. 95/II).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että valtioneuvoston velvoittaminen antamaan määrätyistä asiasta ja tietyssä ajassa selonteko eduskunnalle soveltuu äärimmäisen huonosti perustuslaissa luotuun järjestelmään (PeVL 5/2004 vp, s. 2/II, PeVL 37/2006 vp, s. 8/II). Näissä tilanteissa kysymys oli selonteon antamisesta ehdotettujen lakien vaikutuksista ja uudistusten tavoitteiden toteutumisesta. Edellä mainittujen kannanottojen ohella valiokunta on toisaalta pitänyt selontekomenettelyä perustuslain kannalta ongelmattomana ja soveliaana eduskunnan kuulemisen toteuttamistapana rauhanturvaoperaatioihin osallistumisesta päätettäessä (PeVL 18/1995 vp, s. 2, PeVL 17/2000 vp, s. 2/II, PeVL 54/2005 vp, s. 5—6).

Esityksen perusteluiden mukaan velvollisuus antaa tiedonanto koskisi tilannetta, jossa eduskunnalle perustuslain 62 §:n perusteella tiedonantona annetun hallitusohjelman mukaisen talouspolitiikan noudattaminen ei ole riittävä talousunionin vahvistamisesta tehdyn sopimuksen määräysten ja täytäntöönpanolain säännösten kannalta. Tällöin komissio ehdottaa neuvostoa tekemään päätöksen Suomen velvoittamisesta tekemään suuruudeltaan 0,2 prosenttia bruttokansantuotteesta oleva korollinen talletus. Tarvittava talouspolitiikan kiristäminen olisi luonteeltaan hallitusohjelman muutos, joka olisi parlamentaarisen katteen vuoksi perusteltua saattaa koko eduskunnan hyväksyttäväksi (s. 39/I).

Selonteko- ja tiedonantomenettelyä ehdoteen korjausmenettelyä koskevan sopimusvel-

voitteen täyttämiseksi. Korjausmenettelylle ei ole kansallisessa järjestelmässä vaihtoehtoja, erityisen hyvin sopivaa menettelytapaa. Tiedonanto- ja selontekomenettelyä puoltaa se, että ne mahdollistavat eduskunnan osallistumisen merkittävään talouspoliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Sääntely on perustuslain kannalta ongelmaton.

Valtiontalouden tarkastusviraston valvonta-tehtävä

Talousliiton vahvistamista koskeva sopimus ja budjettikehysdirektiivi edellyttävät finanssipoliitiikan sääntöjen hallituksesta riippumatonta valvontaa. Tämä valvontatehtävä annetaan lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentin nojalla Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Tarkastusvirasto valvoo osana valtiontalouden hoidon tarkastamista voimaansaattamislain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain 90 §:n 2 momentin kannalta. Sen mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton Valtiontalouden tarkastusvirasto. Tarkastusviraston asemasta ja tehtävistä säädetään tarkemmin lailla. Tarkastusvirastolle on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella myös muita kuin tarkasti perustuslain sanamuodon rajaamia tehtäviä, kun tehtävät eivät vaaranna tarkastusviraston riippumattomuutta ja tehtävillä on riittävä

yhteys sen perustehtävään (PeVM 2/2009 vp, s. 4, PeVM 3/2010 vp, s. 3—4). Ehdotetuilla tehtävillä on hyvin läheinen yhteys valtion taloudenhoidon ja talousarvion noudattamisen tarkastamiseen, eikä ehdotettu sääntely ole ongelmallinen perustuslain 90 §:n 2 momentin kannalta.

Käsittelyjärjestys

Edellä esitetyn mukaisesti talousunionin vahvistamisesta tehdyn sopimuksen määräykset eivät koske perustuslakia taikka Suomen täysivaltaisuuden kannalta merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle perustuslain 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, joten sopimuksen hyväksymisestä voidaan päättää äänten enemmistöllä ja ehdotus sopimuksen voimaansaattamislainsäädännön tavallisen lain säätämisyksikössä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen hyväksymiseen,

että tästä päätetään äänten enemmistöllä ja

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksikössä.

PeVL 37/2012 vp — HE 155/2012 vp

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Outi Mäkelä /kok	Markus Lohi /kesk
jäs.	Sauli Ahvenjärvi /kd	Elisabeth Naucclér /r
	Tuija Brax /vihr	Tom Packalén /ps
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Raimo Piirainen /sd
	Ilkka Kantola /sd	Vesa-Matti Saarakkala /ps
	Pia Kauma /kok	Tapani Tölli /kesk
	Kimmo Kivelä /ps	Anu Urpalainen /kok.
	Anna Kontula /vas	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Hallituksen esitys HE 155/2012 vp talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista on valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen, eikä se ole valmisteluvaiheessa ratkaisevalla tavalla muuttunut ongelmattomampaan suuntaan.

Sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan velvoite Suomen julkisen sektorin alijäämän enimmäismäärästä kaventaisi merkittävästi eduskunnan budjettivaltaa ja siten Suomen täysivaltaisuutta.

Nyt kyseessä oleva valtiosopimus on siis ainutlaatuinen ja täysin poikkeuksellinen verrattuna budjettialijäämiä koskevaan aiempaan ylikansalliseen ja kansainväliseen sääntelyyn, koska asiasta säädettäisiin nyt 3 artiklan 2 kohdan mukaan sitovilla ja pysyvillä säännöksillä. Siinäkin tapauksessa, että kansallisella tasolla enimmäisaliijäämästä säädettäisiin tavallisen lain tasolla, kuten hallitus esittää, eikä perustuslain tasolla, kuten sopimuksessa suositellaan, koskee sopimuksen 3 artiklan 2 kohta Suomen perustuslakia kuitenkin siten, että sopimuksen hyväksymisestä tulee päättää eduskunnassa perustuslain 94 §:n 2 momentissa säädetyllä määräenemmistöllä.

On jopa mahdollista, ettei eduskunnan budjettivaltaa voida tässä sopimuksessa tarkoitetulla tavalla sitoa kansallisen lainsäädännön tasolla ilman Suomen perustuslain muuttamista. On de-

mokraattisen legitimitetin kannalta ongelmallista sitoa tulevien eduskuntien kädet hallitustenvälisellä sopimuksella, mikäli sopimuksen alijäämä sääntöä ei nyt kirjattaisi Suomen perustuslakiin. Jos kuitenkin päädytään siihen arvioon, että Suomessa olisi asianmukaista säätää alijäämästä tämän sopimuksen perusteella vain tavallisen lainsäädännön tasolla, olisi itse valtiosopimuksen hyväksymisestä silloin päätettävä kuitenkin perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaisella määräenemmistöllä.

Sopimuksen 8 artikla on uusi avaus suveriniteetin heikentämisen suhteen, sillä artiklan myötä EU:n tuomioistuimen toimivaltaa laajennettaisiin valtion täysivaltaisuuden ydinalueelle. Toimivallan laajentamisen jälkeen EU:n tuomioistuin voisi käytännössä velvoittaa Suomea muuttamaan kansallista lainsäädäntöään. Mielestämme tällainen toimivallan laajennus voidaan käsitellä vain vaikeutetussa järjestyksessä.

Lisäksi sopimuksen juridinen puoli erilaisten termien, kuten "poikkeukselliset olosuhteet", osalta jää epäselväksi ja poliittisen tulkinnan varaan. Näin on myös rakenteellisen alijäämän käsitteen osalta.

Sopimus on yritys syventää jäsenmaiden keskinäistä integraatiota merkittäväällä tavalla ilman, että asiasta käydään kunnolla julkista keskustelua. Integraation syventämiseen viittaa sekin, että sopimusluonnoksissa on esillä ollut mahdollisuus myöhemmin EU:n perussopimusten muuttamiseen tämän valtiosopimuksen pohjalta, mikä ei ole tällä hetkellä poliittisesti mahdollista, sillä kaikki jäsenmaat eivät ole halukkaita perussopimusmuutoksiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella esitämme,

että eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitettuun sopimukseen,

että sopimus hyväksytään päätöksellä, jota kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä,

että 1. lakiehdotus käsitellään supistuksessa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä ja

että 2. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2012

Vesa-Matti Saarakkala /ps
Kimmo Kivelä /ps
Tom Packalén /ps